

*

THAM LUẬN

Phát triển chương trình đào tạo theo hướng tiếp cận năng lực người học và theo nhu cầu xã hội

Chi bộ phòng Quản lý đào tạo

Trong xu hướng tăng cường liên kết, trao đổi hoạt động đào tạo, việc làm trong khu vực và trên thế giới, cũng như yêu cầu cần phải nâng cao chất lượng đào tạo theo hướng tiếp cận năng lực người học là một trong những nhiệm vụ cần kíp của toàn ngành giáo dục, đặc biệt là các trường đại học. Bởi chỉ có sự thay đổi này mới giúp người học phát huy tối đa khả năng sáng tạo, chủ động, tích cực trong học tập, nghiên cứu; giúp người học vận dụng linh hoạt kiến thức lý thuyết với thực hành, ứng biến nhanh trong xử lý tình huống, trải nghiệm thực tiễn.

Một trong những phương pháp, tiêu chí quan trọng để đánh giá chất lượng đào tạo, mang lại uy tín, thương hiệu cho trường đại học là chất lượng được đánh giá bằng “đầu vào”, “đầu ra”, “giá trị gia tăng”, sự thỏa mãn nhu cầu người học, tỷ lệ sinh viên ra trường có việc làm đúng chuyên ngành cũng như sự hài lòng của các nhà tuyển dụng... Chính vì vậy, yêu cầu đặt ra là để tồn tại và bắt kịp với xu thế phát triển của xã hội thì Trường Đại học Mở Hà Nội cần đổi mới phát triển chương trình đào tạo theo hướng tiếp cận năng lực người học là yêu cầu cấp thiết.

Nghị quyết 29 của BCH TƯ Đảng lần thứ 8 (khóa XI) đã nêu rõ yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục Việt Nam. Trong đó nội dung trọng tâm của việc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục là phát triển năng lực người học, từ đó nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong chiến lược phát triển đất nước.

Năng lực là tố chất vừa tồn tại ở dạng tiềm năng vừa là khả năng được bộc lộ thông qua quá trình giải quyết những vấn đề, tình huống có thực trong công việc, cuộc sống. Chính năng lực sẽ giúp con người giải quyết các vấn đề một cách nhanh chóng, hiệu quả, nâng cao chất lượng lao động.

Phát triển chương trình đào tạo lấy người học làm trung tâm đòi hỏi khơi gợi được niềm đam mê của người học và đặc biệt phải tạo điều kiện “học đi đôi với hành” để người học vận dụng kiến thức, kỹ năng, thái độ mà mình lĩnh hội được vào giải quyết các tình huống thực tiễn.

Phát triển chương trình đào tạo theo năng lực

Tiếp cận năng lực còn tạo khả năng cho việc xác định một cách rõ ràng những gì cần đạt được và những tiêu chuẩn cho việc đo lường các thành quả. Việc chú trọng vào kết quả đầu ra và những tiêu chuẩn đo lường khách quan của những năng lực cần thiết để tạo ra các kết quả này là điểm được các nhà hoạch định chính sách giáo dục, đào tạo và phát triển nguồn nhân lực đặc biệt quan tâm nhấn mạnh:

1. Tiếp cận năng lực dựa trên triết lý người học là trung tâm.
2. Tiếp cận năng lực thực hiện việc đáp ứng các đòi hỏi của chính sách.
3. Tiếp cận năng lực là định hướng cuộc sống thật.
4. Tiếp cận năng lực là rất linh hoạt và năng động.

Những tiêu chuẩn của năng lực được hình thành một cách rõ ràng. Đào tạo dựa theo năng lực hướng tới nhu cầu hành nghề, gắn bó chặt chẽ với các yêu cầu của công việc, của người sử dụng lao động.

Một số đặc điểm đào tạo theo năng lực:

1. Người học được coi là hoàn thành chương trình đào tạo khi chứng tỏ thông thạo tất cả các năng lực thực hiện quy định trong chương trình.
2. Người học có thể học theo năng lực và nhịp độ riêng của từng cá nhân. Vì vậy người học có thể nhập học và kết thúc quá trình học tập ở các thời điểm khác nhau.
3. Bằng cấp, chứng chỉ của người học được thể hiện đầy đủ nội dung và kết quả học tập theo chương trình tạo cơ sở để chuyển đổi, liên thông với những chương trình kế tiếp có liên quan hoặc ở trình độ cao hơn.
4. Quá trình đào tạo chú trọng hình thành năng lực thực hiện (các công việc, nhiệm vụ chuyên môn của nghề) theo các chuẩn mực, tiêu chuẩn hành nghề đặt ra.

Phát triển chương trình đào tạo theo năng lực đáp ứng được các xu hướng đào tạo theo phương thức tín chỉ là: hướng tới người học; liên thông; linh hoạt và mở; hình thành năng lực hành nghề cụ thể.

Định hướng phát triển chương trình đào tạo theo năng lực

Để hoạt động đào tạo trong nhà trường đạt hiệu quả cao từ quản lý đầu vào đến quản lý đầu ra. Xác định chính xác các vấn đề cần đào tạo (các năng lực), xác định các năng lực cần có để đạt được hiệu quả công việc mong muốn. Trên cơ sở các năng lực cần đạt được, xác định các vấn đề cần đào tạo, cách thức đào tạo.

Mục tiêu cơ bản của đào tạo là tạo điều kiện cho người học tiếp nhận và phát triển năng lực của bản thân, cung cấp cho họ những kiến thức, kỹ năng cần thiết cho công việc. Như vậy, đào tạo chính là việc tổ chức những cơ hội học tập nhằm giúp người học đạt được mục tiêu của mình thông qua việc tăng cường năng lực

Quy trình đào tạo dựa trên năng lực gồm các bước cơ bản sau: xác định nhu cầu đào tạo; thiết kế chương trình; chuẩn bị tài liệu giảng dạy; thực hiện đào tạo; đánh giá đào tạo; hỗ trợ sau đào tạo.

1. Phát triển chương trình đào tạo cần xuất phát từ thực tế nghề nghiệp/chuyên môn và các yếu tố liên quan đến hoạt động lao động nghề nghiệp, nghiên cứu phân tích rõ đặc điểm chuyên môn nghề, phân tích các công việc thừa hành thực tế trong môi trường lao động nghề nghiệp cụ thể để thiết kế, xây dựng chương trình đào tạo.

2. Xây dựng chương trình đào tạo theo định hướng các mục tiêu học tập cụ thể để hình thành năng lực chuyên môn. Các chương trình không chỉ bao hàm mục tiêu học tập/đào tạo mà còn phản ánh cả các khía cạnh nội dung, phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức học tập, kiểm tra đánh giá...

3. Phát triển các chương trình đào tạo mở, tạo điều kiện thường xuyên cập nhật tri thức, kỹ năng mới và khuyến khích sự sáng tạo của người học. Thực hiện đánh giá thường xuyên và kiểm định chương trình đào tạo.

4. Chú trọng yêu cầu phát triển năng lực hành nghề, giảm bớt các tri thức hàn lâm, tăng cường năng lực hành động và thích ứng nhanh với những biến đổi trong lao động nghề nghiệp (định hướng, nghiên cứu và thực hiện hành động...) Việc phát triển chương trình đào tạo theo năng lực được thực hiện theo quy trình các bước sau:

Bước 1: Phân tích, đánh giá bối cảnh/ nhu cầu đào tạo

Bước 2: Khảo sát/phân tích đặc điểm chuyên môn ngành/ nghề;

Bước 3: Xây dựng chuẩn đầu ra/ mục tiêu đào tạo, tiêu chí đánh giá

Bước 4: Thiết kế chương trình khung;

Bước 5: Biên soạn chương trình đào tạo chi tiết;

Bước 6: Thực nghiệm, đánh giá chương trình đào tạo;

Bước 7: Thẩm định chương trình đào tạo;

Bước 8: Triển khai chương trình đào tạo.

Phát triển chương trình các ngành kỹ thuật theo cách tiếp cận dựa trên tuyên bố đầu ra: Sinh viên tốt nghiệp cần có những kiến thức, kỹ năng, phẩm chất-thái độ nào và trên cơ sở đó hình thành những năng lực (khả năng) hành nghề đáp ứng nhu cầu của xã hội cũng như người sử dụng lao động. Các kiến thức và kỹ năng nền tảng bao gồm:

1. Tư duy và kiến thức công nghệ.
2. Kỹ năng chuyên môn nghề nghiệp và các phẩm chất cá nhân.
3. Các kỹ năng liên nhân cách: làm việc nhóm, giao tiếp.

Xác định chuẩn đầu ra và xây dựng chương trình đào tạo theo năng lực bậc đại học là một vấn đề mới và là đòi hỏi khách quan, cấp bách trong quá trình đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục đại học ở nước ta hiện nay.

Để thu hẹp khoảng cách giữa đào tạo nguồn nhân lực với nhu cầu lao động xã hội cũng như việc nâng cao uy tín nhà trường cần phải đổi mới nội dung chương trình đào tạo, xây dựng nội dung học phần đảm bảo bám sát yêu cầu của thị trường lao động sao cho thời gian thực tế, thực hành của sinh viên tăng lên nhằm tạo điều kiện cho các bạn sinh viên biết việc, thạo việc khi chưa rời ghế nhà trường.

Nhà trường cần tạo ra sự gắn bó giữa cung và cầu, giữa các bộ phận trong trường với nhau và với xã hội, thu thập thông tin bao gồm: Đánh giá của thông tin về chương

trình, về giảng viên, bài giảng...; sự tiến bộ của người học; tỷ lệ sinh viên ra trường và bỏ học; tỷ lệ sinh viên ra trường làm đúng chuyên ngành; phản hồi từ thị trường lao động; phản hồi từ cựu sinh viên. Từ đó, nhà trường tiến hành phân tích, đánh giá và trên cơ sở đó ra các quyết định thay đổi hay điều chỉnh chương trình học (ngành học mới phải phù hợp với mục tiêu, chức năng của nhà trường; đội ngũ giảng viên, cơ sở vật chất đảm bảo) nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng nhu cầu người học và nhu cầu lao động xã hội cần.

Nhà trường cần xây dựng tài liệu học tập mở, cập nhật giáo trình, tài liệu mới học liệu điện tử và đa dạng các nguồn tìm kiếm.

Mặt khác, Nhà trường cần kết nối tốt với các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp để tạo điều kiện cho sinh viên tới thực tế, thực tập. Đồng thời, quan hệ tốt với đối tác và doanh nghiệp sẽ tạo điều kiện cho sinh viên ra trường có việc làm, từ đó tạo điều kiện cho Nhà trường ngày càng phát triển.

Trong nhiệm kỳ vừa qua, dưới sự chỉ đạo sát sao của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, việc phát triển chương trình đào tạo đã được chú trọng. Các chương trình đào tạo mới đã được nhà trường xây dựng và triển khai, đưa tổng số ngành đào tạo của Nhà trường từ 13 lên 17 ngành đào tạo, cụ thể:

- Năm 2018: Mở mới các ngành Quản trị dịch vụ du lịch và lữ hành, Công nghệ thực phẩm, Công nghệ kỹ thuật điều khiển và tự động hóa.
- Năm 2019: Mở mới ngành Thương mại điện tử.

Các ngành đào tạo được mở mới trong giai đoạn vừa qua đã đáp ứng nhu cầu của xã hội, được thí sinh lựa chọn và đăng ký học với số lượng mà nhà trường mong muốn theo quy mô đào tạo, cụ thể ở bảng sau:

TT	Ngành	Mã ngành	Số ĐKXT		Số nhập học	
			2018	2019	2018	2019
1	Công nghệ kỹ thuật điều khiển và tự động hóa	7510303	308	1056	115	190
2	Công nghệ thực phẩm	7540101	273	422	47	36
3	Quản trị dịch vụ du lịch và lữ hành	7810103	4430	2425	301	269
4	Thương mại điện tử	7340122	-	779	-	71

Một số ngành với số đăng ký xét tuyển quá lớn, vượt xa chỉ tiêu đã công bố đã chứng tỏ sự quan tâm của xã hội, của thí sinh đối với các chương trình đào tạo của Nhà trường; một số ngành đang dần từng bước khẳng định thương hiệu đối với xã hội.

Trong nhiệm kỳ tới, dưới sự chỉ đạo sâu sát, sáng suốt, quyết liệt và kịp thời của Đảng ủy và Ban Giám hiệu, chắc chắn rằng thương hiệu HOU sẽ được giữ vững và phát triển, các chương trình đào tạo của Nhà trường sẽ tiếp tục được mở mới và củng cố, đáp ứng được yêu cầu tiếp cận năng lực người học và theo nhu cầu xã hội./.